

ועפ"ז מתחזקת הקושיא ביותר: מאחר שבתחילת הענין נאמר „מבול“, ובסיום הענין גם נאמר „מבול“ – מדוע נאמר באמצע הענין „ויהי הגשם“. ולכן מוסיף רש"י „ולהלן הוא אומר ויהי המבול“.

לד. הביאור בנוגע להערות אאמ"ר:

בנוגע לזהירות שלא להוציא דבר מגונה מפיו, כפי שלמדים מזה ש„עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו“ – ידועה השאלה ששואלים בחדרים ובישיבות: הרי מצינו בתורה כמ"פ שנאמר הלשון „טמא“ וכיו"ב (ולא רק „הבהמה אשר איננה טהורה“)? והביאור בזה: כאשר צריכים לומר דין הנוגע למעשה בפועל, יש לדייק ולומר את הדבר באופן ברור ומוחלט (כדי שלא יבואו לידי טעות, וכיו"ב), ולכן אומרים שדבר זה הוא אסור או טמא וכיו"ב. משא"כ כאשר מדובר אודות סיפור וכיו"ב (שאינו נוגע למעשה בפועל), אזי צריכים לדבר בלשון נקי, ולהזהר שלא להוציא מפיו דבר מגונה.

[ואע"פ שגם סיפור בתורה הוא הוראה – הרי בנוגע לתוכן ההוראה דסיפור זה אין צורך לומר זאת בלשון מגונה דוקא. ואדרבה: כאשר אומרים זאת בלשון נקי דוקא, הנה נוסף על ההוראה הנלמדת מתוכן הסיפור, נלמדת ההוראה נוספת – שצריכים לדבר בלשון נקי].

ועד"ז מוכן בנוגע לעניננו: כאשר ישנו ענין בלתי רצוי (חובה או גנאי) בהנהגתו של נח – אי אפשר להעלים זאת ולדבר רק אודות השבח כו', מאחר שזהו ענין שנוגע למעשה בפועל – להזהיר שלא להתנהג כן, ולכן, אין בריה אלא לומר שישנו ענין של גנאי שצריכים להזהר לא להתנהג כן.

אבל עדיין אינו מוכן – בנוגע ללימוד דפנימיות התורה (זהר): מאחר שבפנימיות התורה מודגש הפנימיות שבכל דבר, והפנימיות היא כדאי באופן טוב כו' – כיצד יתכן שישאר ענין שהוא חובתו (או גנאי) של נח?

ולכן, יש לומר שעצם הענין שמהפכים בחובתו של נח הרי זה לטובתו של נח, ונח עצמו רוצה שיהפכו בחובתו, כדלקמן.

לה. והביאור בזה:

מבואר בזהר שהחילוק בין משה לנח הוא – שמשה „בעא רחמין עלייהו ואתער רחמי על עלמא“, משא"כ נח „לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו, ובגין כך אקרן מי המבול על שמי' כו'“.

ואע"פ שמבואר בזהר ש„משה לא תלה מלה בזכותי אלא בזכות אבהן קדמאי (כמ"ש „זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך גו'“), אבל נח לא הוה לי' במאן דיתלי בזכותא כמשה“, ולכן „מאי הוה לי' למעבד כו'“ (כדברי ר' יהודה) – אעפ"כ, ה' צריך לנסות לבקש רחמים בזכות עצמו, וכדברי ר' יצחק: „ועם כל דא, כיון דאמר לי' קב"ה והקימותי את בריתי אתך, הוה לי' למבעי רחמי עלייהו“.

בלתי מוגה

ומאחר שנח צריך תיקון על זה ש,,לא בעא רחמין על עלמא" - הרי תיקון הענין נעשה עי"ז שהתורה מספרת ומדגישה שהנהגתו של נח בזה ש,,לא בעא רחמין על עלמא" היא הנהגה שאינה רצויה, וצריכים להזהר שלא להתנהג כן. כלומר: עצם הענין שמהפכים בחובתו של נח מהרה תיקון על חובתו, ולכן, ההפיכה בחובתו של נח היא - בפנימיות הענינים - דבר טוב (גם עבור נח).

[מעין דוגמא לדבר: כאשר החוטא ומחטיא את הרבים שב כושובה, הנה ע"י התשובה ביכלתו לתקן רק מה שהוא חטא, ולא מה שהחטיא את הרבים. (וע"ד המבואר בכ"מ אודות מארז"ל איזהו מעוות שלא יוכל לתקן, זה שבא על הערוה והוליד כו' - ששלימות התשובה יכולה להיות רק כאשר מתבטלת מציאותו של הנולד כו'). ואילו התיקון על זה שהחטיא את הרבים הוא - עי"ז שמפרסמים ומכריזים שפלוגי החטיא את הרבים, כלומר, שתיקון הדבר נעשה ע"י האזהרה שלא יתנהגו כמותו ח"ו].

ועפ"ז מובן שרצונו של נח שיהפכו בחובתו ויכתבו בתורה שצריכים להזהר שלא להתנהג כמותו (בזה ש,,לא בעא רחמין על עלמא") - כי עי"ז נפעל תיקון הדבר.

[וע"ד המדובר פעם (לקו"ש ברכה שנה זו) אודות החילוק שבין משה ואהרן בנוגע להנהגה דאהבת ישראל, שאצל משה נאמר ,,ויבכו בני ישראל את משה - הזכרים", אבל באהרן, מתוך שהי' רדף שלום ונתן שלום בין איש לאשתו ובין אשה לבעלה, נאמר כל בית ישראל, זכרים ונקבות" - שענין זה נאמר ומדגש בפרשה שבה מדובר אודות מעלתו של משה, לפי שמשש עצמו רוצה שהתורה תכתוב ותדגיש ענין זה, כדי שבנ"י ידעו שהנהגה כענין דאהבת ישראל צריכה להיות בדוגמת הנהגתו של אהרן].

בסגנון אחר: כאשר מדברים רק אודות שבחו וזכותו של נח - נשאר אצלו ענין של גנאי וחובה, משא"כ כאשר מדברים גם אודות הגנאי והחובה של נח (להזהר שלא להתנהג כן) - מתקנים את הדבר, ואז נשאר אצלו רק ענין של שבח וזכות.

לו. כאמור לעיל - מובא ענין זה גם בפרש"י עה"ת (ריש פרשתנו): ,,יש מרבותינו דורשים אותו לשבח . . ויש שדורשים אותו לגנאי" - בדוגמת ב' הפירושים שבדברי הזהר (לזכותו או לחובתו).

ובזה רואים את הקשר המיוחד שבין הזהר ופרש"י - שאותו ענין המובא בזהר מובא גם בפרש"י.

וענין זה מדגש עוד יותר בפרש"י דלעיל ,,ויהי הגשם גו' הורידן ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה" - כי המקור היחיד לדברי רש"י הוא בזהר חדש (כב, א), ומלכד דברי הזהר לא מצינו זאת בשאר מדרשי חז"ל.

זאת אומרת: שלא כדעת הטועים שפירש רש"י הוא פשוטו של מקרא

בלבד, ואין לזה שייכות כלל עם חלק הרמז וכו', אלא בפרש"י ישנם גם „נפלאות“, וכפתגם אדמו"ר הזקן שפירוש רש"י הוא „זינה של תורה“.

והקשר של רש"י (ופרש"י) עם כללות חלק הרמז והסוד שבתורה מחדש גם בכמה סיפורי מופתים וכו' הקשורים עם דברי ימי חייו של רש"י, ועד לסיפור הידוע שאירע עם אמו של רש"י בהיותה מעוברת (קדם לידת רש"י) – שבלכתה פעם ברחוב צר, באה לעומתה מרכבה, ובדרך הטבע לא היתה אפשרות שהמרכבה תחלוף והיא והעובר ישארו שלמים – נעשה שקע בקיר בגודל המתאים לאשה מעוברת, וכך ניצלו שניהם. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שבהיותו בעיר וורמייזא (עיר הולדתו של רש"י) – ראה את השקע בקיר שאודותיו מקובל סיפור הנ"ל (אפילו אצל אוה"ע).

לז. ההוראה מדברי הזהר – בנוגע לעבודת האדם.

יהודי צריך לדעת שכל שיהי עבודתו באופן נעלה – אין לו להסתפק במעמדו ומצבו כהוה, אלא עליו להוסיף ולהתעלות לדרגא נעלית יותר. בידעו שמעמדו ומצבו כהוה נחשב לענין של „גנאי“ ביחס לדרגא נעלית יותר, ולכן, כאשר יודע ומרגיש „גנאי“ זה, הרי זה יפעל עליו לבטל את ה„גנאי“ ולהגיע לדרגא נעלית יותר, משא"כ אם יחשוב רק אדות ה„שבח“ שבמעמדו ומצבו כהוה, ישאר בדרגא זו בלבד, שהיא בכחי „גנאי“ לגבי הדרגא שלמעלה ממנה.

ולדוגמא – בלימוד התורה: גם כאשר למד ענין מסוים „מאה פעמים“, ויתירה מזו: „מאה פעמים ואחד“ [כמבואר בלקו"ת (ראה כב. ג) גודל העילוי דלימוד „מאה פעמים“, שזהו בחי' „סם חיים“, סמ"ך ומ"ם בגימטריא מאה, ונוסף לזה ישנו העילוי ד„מאה פעמים ואחד“, בחי' חד ולא בחרשבו כו']. וא"כ – טוען הוא – הגיע כבר לתכלית השלימות דלימוד התורה, אעפ"כ, אומרים לו שעליו להוסיף כזה ולהתעלות לדרגא נעלית יותר.

ועד"ז מובנת ההוראה בנוגע להתעסקות והשפעה על הזולת (דלא כנח ש„לא בעא רחמין על עלמא“) – היינו, שאין להסתפק בעבודתו בנוגע לעצמו, אלא צריכים להשתדל להשפיע ולפעול גם על הזולת, ועד שפועלים על העולם כולו.

ובדוגמת עבודתו של אברהם אבינו, שלא הסתפק בעבודתו בעצמו, אלא גילה ופירסם אלקות בעולם כולו, דוקא עי"ז הגיע לתכלית העילוי – „ואגדלה שמך“, ש„עד עכשיו שמך אברם מכאן ואילך שמך אברהם“, בתוספת ה"א „אב המון גוים“, שכל זה נפעל עי"ז הפצת ופירסום אלקות בעולם כולו.

וזאת אומרת אע"פ שגם כאשר נקרא „אברם“ הרי בתכלית העילוי, כמבואר בכ"מ ש„אברם“ הוא בחי' „שכל הנעלם מכל רעיון“ – לא הסתפק אברהם בשלימות זו, אלא הוסיף בעבודתו בהשפעה על הזולת, ועי"ז הגיע לשלימות נעלית יותר – „אברהם“, „אב המון גוים“, שכל זה נפעל עי"ז הפצת ופירסום אלקות בעולם כולו, אפילו אצל אומות העולם – „המון גוים“.

בלתי מונה

ועד"ז מוכן בנוגע לעבודת כאו"א מישראל - שצריכים להשתדל בהפצת התורה והיהדות אצל כל בני"ר, וכן להשתדל לפעול על אומות העולם שיקיימו את ז' המצוות דב"נ, כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"ח) ש"צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח".

ומוכן שאין להתפעל כלל מאלו המלעיגים, רחמנא ליצלן, על ענין זה - פס"ד הרמב"ם, ואין להכנס עמהם בדין דברים כו' (חסר קצת), כי - „אנן פעלי דיממא אנן“, תפקידנו הוא לעסוק בענייני אור וקדושה, ואין לנו אלא הוראת רבותינו נשיאינו לעסוק בהפצת היהדות והמעיינות חוצה, ולהפיץ אלקות בעולם כולו.

וע"י כללות העבודה דהפצת התורה והיהדות, ובמיוחד - הפצת המעיינות דתורת החסידות באופן ד„יפצו מעינותיך חוצה“ [כמובן בפשטות שכל הענינים דתו"ת הבעש"ט, תורת החסידות, הם קיימים ונצחיים לעולם - ככל עניני התורה הנצחית, שלא תהא מוחלפת ח"ו, וכשם שעשרת הדברות הם נצחיים לעולם, כמו כן כל עניני תורת הבעש"ט ותורת החסידות הם נצחיים לעולם] - זוכים בקרוב ממש לכיאת משיח צדקנו, קא אתי מר דא מלכא משיחא, במהרה בימינו ממש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן „לכתחילה אריבער“.

* * *

לח. הכיאר ב„יינה של תורה“ שבפירוש רש"י:

תיבת „מבול“ היא - מ' בול. וכמארז"ל (יל"ש מלכים רמז קפד) עה"פ „ירח בול“ (מ"א ו, לח): „מהו בירח בול, בירח מכול חסר מ', כנגד ארבעים יום (הקשורים עם המבול), שאע"פ שנשבע הקב"ה כי מי נח זאת לי, אעפ"כ, מ' יום בכל שנה היו אותם הימים עושים רושם בעולם, עד שעמד שלמה ובנה את בית המקדש, ופסקו אותם מ' יום, לפיכך כתיב חסר מ', כנגד ארבעים יום שפסקר“.

והנה תיבת „בול“ כשלעצמה (בלי המ') מורה על ענין טוב, כמבואר בילקוט (לפנ"ז): „מהו בירח בול, בירח שהארץ עושה כולין בולין“, שענין זה קשור עם התחלת ירידת הגשמים - „גשמי ברכה“, ולכן זוהי גם תקופת ה„זרע“ - כמובא בפרש"י (פרשתנו ח, כב), „שנינו חצי תשרי ומרחשון וחצי כסלו - זרע“.

זאת אומרת: כאשר ה„בול“ הי' בתוספת מ' בתחלתו („מבול“) - הי' זה ענין בלתי רצוי, ועד שבכל שנה היו „עושים רושם בעולם“. אבל לאחר שפסק המ', ונשאר רק ה„בול“ - נעשה זה דבר טוב, ענין השייך ל„גשמי ברכה“ (כנ"ל).

וזהו מה שמרמז רש"י במ"ש „הורידן ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה“ - כי הפנימיות ד„מבול“ היא ה„בול“, „גשמי ברכה“, וכשנבנה ביהמ"ק בתגלה הפנימיות.

בלתי מורה